

Sygn. akt IV U 776/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marzena Górczyńska-Bebłot

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Oliwia Rajewska

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2018 roku w C.

sprawy U. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o ustalenie kapitału początkowego, o wysokość emerytury

na skutek odwołania U. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 8 września 2017 roku Nr (...)

z dnia 11 października 2017 roku Nr (...)

z dnia 11 października 2017 roku Nr (...)

oddala odwołania

Sygn. akt IV U 776/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 września 2017 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ponownie ustalił U. K. wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku. Ustalając wartość kapitału organ rentowy:

- przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.471,90 zł ustaloną w decyzji z dnia 19 października 2010 roku o ustaleniu kapitału początkowego;
- uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 24 lat, 11 miesięcy i 28 dni, tj. 299 miesięcy;
- uwzględnił okresy nieskładkowe w wymiarze 4 miesięcy i 19 dni, tj. 4 miesięcy;
- uwzględnił współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 87,26%;
- uwzględnił średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach, które dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Obliczony z uwzględnieniem powyższych danych kapitał początkowy ubezpieczonej wyniósł 153.786,38 zł.

Decyzją z dnia 11 października 2017 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. przyznał U. K. prawo do emerytury, poczynając od dnia 1 października 2017 roku. Do obliczenia wysokości emerytury przyjęto kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynoszącą 362.486,46 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego wynoszącą 574.387,28 zł oraz średnie dalsze trwanie życia wynoszące 250,6 miesiąca. Ustalona w powyższy sposób emerytura ubezpieczonej wyniosła 3.738,52 zł, jednak jej wypłata została zawieszona, z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia przez uprawnioną.

Decyzją z dnia 11 października roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił przyznania U. K. prawa do rekompensaty, ponieważ do dnia 31 grudnia 2008 roku nie udowodniła ona co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Odwołania od powyższych decyzji wniosła U. K., domagając się ich zmiany, poprzez przyznanie jej prawa do rekompensaty oraz ustalenie wartości jej kapitału początkowego i wysokości emerytury z uwzględnieniem tej rekompensaty.

W uzasadnieniach odwołań ubezpieczona wskazała, że w okresie od 1 listopada 1982 roku do 5 września 1995 roku była zatrudniona w (...) Komendzie (...) w C. kolejno na stanowiskach komendanta plutonu (wychowawcy (...)); wychowawcy (...) oraz komendanta (...) dochodzącego, wykonującego równocześnie obowiązki wychowawcy (...). Zgodnie zaś z § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze, nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 Karty Nauczyciela, określonej w tej ustawie jako praca zaliczana do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego pracę w szczególnym charakterze.

W odpowiedziach na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

U. K. urodziła się w dniu (...) i w 1977 roku ukończyła naukę w Zespole Szkół (...) w C., zdobywając zawód technika ekonomisty.

W okresie od 1 listopada 1982 roku do 5 września 1995 roku odwołująca była zatrudniona w (...) Komendzie (...) w C., w tym:

- w okresie od 1 listopada 1982 roku do 31 sierpnia 1988 roku na stanowisku komendanta plutonu (wychowawcy (...));
- w okresie od 1 września 1988 roku do 9 marca 1989 roku na stanowisku wychowawcy (...);
- w okresie od 10 marca 1989 roku do 5 września 1995 roku na stanowisku komendanta (...), z uwagi na jednoosobową obsadę (...) wykonującego równocześnie obowiązki wychowawcy (...).

W okresie od września 1988 roku do czerwca 1990 roku U. K. odbywała studia zorganizowane przez Instytut (...) Oddział (...) w C.

i złożyła obowiązujące egzaminy określone planem nauczania studium pedagogicznego, uzyskując tym samym kwalifikacje pedagogiczne w rozumieniu art. 9 ust. 1 Karty Nauczyciela.

(v. akta osobowe ubezpieczonej)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 664), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

W myśl art. 23 ust. 1 ustawy, ustalanie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę.

Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

W niniejszej sprawie spór dotyczy wyłącznie kwestii, czy ubezpieczona legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz. 1270 ze zm.) – dalej ustawa emerytalna, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

W myśl art. 32 ust. 3 pkt 5 ustawy emerytalnej, dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku - Karta Nauczyciela.

Podobnie zgodnie z § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku nr 8, poz. 43 ze zm.), nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1982 roku, nr 3, poz. 19, nr 25, poz. 287, nr 31, poz. 214 i z 1983 roku nr 5, poz. 33), określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego pracę w szczególnym charakterze.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku - Karta Nauczyciela (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz. 967 ze zm.), ustawie podlegają nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w:

1. publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz placówkach doskonalenia nauczycieli działających na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 roku poz. 59, 949 i 2203 oraz z 2018 roku poz. 650), z zastrzeżeniem ust. 2 pkt 1a, 1b oraz pkt 2 lit. a;
2. zakładach poprawczych oraz schroniskach dla nieletnich działających na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 roku poz. 1654 oraz z 2017 r. poz. 773);
4. publicznych kolegiach pracowników służb społecznych.

Ustawie podlegają również, w zakresie określonym ustawą:

1. nauczyciele mianowani lub dyplomowani zatrudnieni na stanowiskach, na których wymagane są kwalifikacje pedagogiczne, w:

a. urzędach organów administracji rządowej,

b. kuratoriach oświaty

c. specjalistycznej jednostce nadzoru

d. Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz okręgowych komisjach egzaminacyjnych,

e. organach sprawujących nadzór pedagogiczny nad zakładami poprawczymi, schroniskami dla nieletnich oraz szkołami przy zakładach karnych,

1a. nauczyciele zatrudnieni w publicznych szkołach i szkolnych punktach konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej;

1b. nauczyciele zatrudnieni w publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym, publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych oraz publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych, oraz publicznej placówce doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych o zasięgu ogólnokrajowym,

o których mowa odpowiednio w art. 8 ust. 5 pkt 1 lit. b, ust. 6 i ust. 7 pkt 2 i ust. 14 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku - Prawo oświatowe

2. nauczyciele zatrudnieni w:

a. publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego,

b. przedszkolach niepublicznych, niepublicznych placówkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych,

c. publicznych innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego oraz niepublicznych innych formach wychowania przedszkolnego,

3. nauczyciele urlopowani na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 roku poz. 1881);

4. pracownicy zatrudnieni u pracodawców niewymienionych w ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1-3, pełniący funkcję instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kierowników praktycznej nauki zawodu, posiadający kwalifikacje określone dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu oraz wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą w wymiarze przewidzianym dla tych nauczycieli;

5. pracownicy zatrudnieni w Ochotniczych Hufcach Pracy na stanowiskach wychowawców, pedagogów oraz na stanowiskach kierowniczych, posiadający kwalifikacje, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą co najmniej w połowie obowiązującego ich czasu pracy.

W myśl art. 9 ust. 1 Karty Nauczyciela stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która:

1. posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje;

2. przestrzega podstawowych zasad moralnych;

3. spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania zawodu.

W niniejszej sprawie niesporne jest, że w okresie od 1 listopada 1982 roku do 5 września 1995 roku odwołująca była zatrudniona w (...) Komendzie (...) w C. i de facto w całym tym okresie pełniła obowiązki wychowawcy(...).

Jak jednak wynika z treści cytowanego powyżej przepisu art. 32 ust. 5 ustawy emerytalnej, dla uznania, że wychowawca (w tym wypadku (...)) był zatrudniony w szczególnym charakterze, konieczne jest wykonywanie przez niego pracy nauczycielskiej wymienionej w art. 1 Karty Nauczyciela. Jest to warunek wprost wynikający z literalnej treści tego przepisu.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 pkt 5 Karty Nauczyciela, jej regulacjom (w zakresie określonym w ustawie) podlegają pracownicy zatrudnieni w (...) na stanowiskach wychowawców, pedagogów oraz na stanowiskach kierowniczych, jednak nie wszyscy, a jedynie ci, którzy posiadają kwalifikacje, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, dodatkowo wykonujący pracę dydaktyczną i wychowawczą co najmniej w połowie obowiązującego ich czasu pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ma przy tym wątpliwości, że wskazany powyżej warunek posiadania kwalifikacji, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela, dotyczy wszystkich pracowników (...), o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 5 Karty Nauczyciela, a nie jak twierdzi ubezpieczona jedynie pracowników zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych. Wynika to wprost ze sposobu redakcji tego przepisu, zwłaszcza rozłożenia w jego treści znaków przestankowych i spójników. Podobnie wskazuje na to fakt, że przepis art. 9 ust. 1 pkt 1 jako wymagane kwalifikacje wskazuje wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończenie zakładu kształcenia nauczycieli, które to kwalifikacje przede wszystkim właściwe są do pracy wychowawczej i pedagogicznej, a w znacznie mniejszym stopniu do pracy na stanowisku kierowniczym.

W niniejszej sprawie niesporne jest, że kwalifikacje pedagogiczne ubezpieczona zdobyła dopiero w dniu 30 czerwca 1990 roku, tj. po ukończeniu studiów zorganizowanych przez Instytut (...) Oddział (...) w C. i złożeniu obowiązujących egzaminów określonych planem nauczania studium pedagogicznego. Do tego momentu odwołująca żadnych kwalifikacji pedagogicznych nie posiadała, podobnie jak nie posiadała wówczas wyższego wykształcenia – ukończyła ona jedynie Zespół Szkół (...) uzyskując zawód technika ekonomisty.

W konsekwencji ponieważ w okresie od 1 września 1988 roku do 30 czerwca 1990 roku odwołująca nie podlegała regulacjom Karty Nauczyciela i tym samym nie wykonywała pracy nauczycielskiej wymienionej w art. 1 Karty Nauczyciela, to okres ten nie może zostać uznany za okres wykonywania pracy w szczególnym charakterze, uprawniający do nabycia prawa do rekompensaty.

Za błędny należy przy tym uznać pogląd ubezpieczonej, że w jej przypadku zastosowanie znajdował przepis art. 94 ust. 1 Karty Nauczyciela, zgodnie z którym nauczycieli zatrudnionych w szkołach lub organach administracji rządowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w dniu wejścia w życie ustawy, którzy uzyskali na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów kwalifikacje naukowe i pedagogiczne do nauczania lub prowadzenia zajęć wychowawczych w szkołach określonego rodzaju i stopnia, uważa się za posiadających kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela lub wychowawcy w tych szkołach, choćby nie posiadali wykształcenia określonego art. 9 ust. 1 pkt 1.

Z literalnej treści powyższego przepisu wprost bowiem wynika, że dotyczy on wyłącznie nauczycieli zatrudnionych w dniu wejścia w życie ustawy Karta Nauczyciela, tj. w dniu 1 lutego 1982 roku, podczas gdy niesporne U. K. pracę w (...) Komendzie (...) w C. podjęła dopiero w dniu 1 listopada 1982 roku. W istocie przepis ten był przepisem przejściowym, który chronił nauczycieli niespełniających wymagań kwalifikacyjnych sprecyzowanych w art. 9 ust. 1 Karty Nauczyciela, w którym potwierdzono i utrzymano jako wystarczające kwalifikacje naukowe i pedagogiczne do nauczania i prowadzenia zajęć wychowawczych w szkołach określonego rodzaju

i stopnia, które nauczyciele uzyskali przed wejściem w życie Karty Nauczyciela (do dnia 31 stycznia 1982 roku), na podstawie dotychczasowych przepisów.

W konsekwencji brak jest jakichkolwiek podstaw do obejmowania regulacją tego przepisu ubezpieczonej, która pracę na stanowisku wychowawcy podjęła już po wejściu w życie Karty Nauczyciela.

W konsekwencji ponieważ sporny okres zatrudnienia odwołującej od

1 listopada 1982 roku do 30 czerwca 1990 roku nie może zostać uznany za okres wykonywania przez nią pracy w szczególnym charakterze z przyczyn formalnych (nie dopuszczają tego przepisy prawa), zbędne było przeprowadzanie dowodu z zeznań zawnioskowanych przez ubezpieczoną świadków i przesłuchania jej w charakterze strony, na okoliczność wykonywania przez nią w tym czasie pracy w szczególnym charakterze. Jednocześnie ponieważ na rozprawie w dniu 12 grudnia 2018 roku ubezpieczona, reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, stwierdziła że nie kwestionuje wyliczenia wwpw kapitału początkowego przy przyjęciu podstawy wymiaru składek z lat 1989-1998, zbędne stało się dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości celem ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego w oparciu o zarobki z lat 1984-1994. Wobec powyższego Sąd Okręgowy na mocy art. 227 k.p.c. a contrario oddalił powyższe wnioski dowodowe odwołującej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz przepisów powołanych w treści uzasadnienia, oddalił odwołania U. K. jako bezzasadne.